

Botkyrka Friskola F-9

Rektorn vid Botkyrka Friskola F-9

Beslut för fristående grundskola med fri- tidshem

---

efter tillsyn av Botkyrka Friskola F-9
i Botkyrka kommun

Tillsyn i Botkyrka Friskola F-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Botkyrka kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Botkyrka Friskola F-9 besöktes av Skolinspektionen den 24 oktober 2012.

Fakta om skolan

Botkyrka Friskola F-9, nedan kallad Friskolan, är en fristående skola med säte i Botkyrka kommun. Skolan har vid tiden för tillsynen 400 elever i förskoleklass och i grundskola årskurserna 1-9. Vid skolan finns också fritidshemsverksamhet för elever i åldrarna 6-10 år. Verksamheten vid Friskolan bedrivs i två skilda skolhus som ligger ca 300 meter från varandra, ett skolhus med fritidshem för de yngre eleverna (F-5) och ett skolhus för de äldre eleverna, årskurserna 6-9. En mycket stor andel av eleverna, nästan 90 procent, har ett annat modersmål än svenska.

För ledningen av skolan ansvarar en rektor som har sitt arbetsrum i huset för de yngre eleverna samt en biträdande rektor som delvis ansvarar för de äldre eleverna och har sitt arbetsrum i huset för de äldre eleverna. Huvudman för skolan är JS Education AB, med en styrelse bestående av tre på skolan anställda lärare.

Den nationella statistiken (SIRIS) för Friskolan visar att år 2012 nådde 34 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. Ett par delprov, Mätning geografiska begrepp, samt Bråk och huvudräkning, uppvisar mycket låga resultat. I det nationella ämnesprovet i svenska uppnådde 58 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivåerna. Ett delprov, Skrivuppgift beskrivande text, uppvisar ett mycket lågt resultat. Resultaten är genomgående sämre än motsvarande resultat för riket.

För de nationella ämnesproven i årskurs 6 saknas vid tillfället för tillsynen nationell statistik. Enligt skolans egna uppgifter uppnådde år 2012 mellan 77 och 85 procent av eleverna kravnivåerna i de nationella ämnesproven i engelska. Motsvarande resultat för matematik ligger på mellan 55 och 100 procent och för svenska mellan 92 och 100 procent.

Skolan redovisar också för 2012 i vilken grad eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga årskurser i de ämnen som eleven fått undervisning i. Resultaten varierar mellan 67 och 100 procent. Lägst resultat har eleverna i årskurs 6 i det naturorienterande ämnesområdet (NO) och i religion där 68 procent uppnått kunskapskraven. I årskurs 7 uppnådde 67 procent av eleverna kunskapskraven i

svenska som andraspråk. När det gäller resultaten för årskurs 9 anges i SIRIS att 88 procent av eleverna uppnådde målen i alla ämnen, vilket kan jämföras med 91 procent för 2011. I vissa ämnen finns stora skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar. I till exempel bild, hem- och konsumentkunskap, samhällskunskap och svenska har betydligt fler flickor fått betyget MVG jämfört med pojkarna. Skolans genomsnittliga meritvärde har ökat under de senaste fem åren och ligger år 2012 på 246,6. Flickorna har högre värde än pojkarna. Samtliga elever var 2012 behöriga för studier i gymnasieskolan. Resultatet för Friskolan är genomgående bättre än motsvarande resultat för både kommunen och riket.

Helhetsbedömning

Botkyrka Friskola F-9 är en fristående skola vars huvudman är J S Education AB. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor. Skolan är lokaliserad i två olika hus ca 300 meter från varandra. I det ena huset finns verksamhet för förskoleklass och årskurserna 1-5, i de andra årskurserna 6-9.

Vid Friskolan pågår ett aktivt och väl förankrat arbete bland skolledning och personal för att garantera eleverna trygghet och studiero. De elever som Skolinspektionen samtalat med uppger att de tycker att skolan är trygg och att lärarna tar tag i konflikter när sådana uppstår. Rutiner finns enligt rektorn för att anmäla eventuella kränkningar till rektorn och till huvudmannen.

Många av de yngre eleverna vid Friskolan har låga kunskapsresultat. I årskurs 3 uppnådde till exempel bara 34 procent av eleverna kravnivåerna vid de nationella ämnesproven i matematik 2012. I svenska var det 58 procent. Resultatet för de äldre eleverna är bättre och i årskurs 9 nådde 88 procent av eleverna målen i alla ämnen. Detta är genomgående bättre än motsvarande resultat för både kommunen och riket.

Skolans rektor följer upp och utvärderar kontinuerligt skolans resultat. Ständiga diskussioner förs enligt rektorn med lärarna om hur undervisningen ska utformas och om hur elevernas kunskapsresultat kan förbättras. De elever som inte når målen eller kunskapskraven erbjuds särskilt stöd och de elever som Skolinspektionen samtalat med berättar att deras lärare ger dem en stimulerande undervisning och att de får den hjälp de behöver. Denna bild stöds av den skolenkät som Skolinspektionen genomförde under maj månad 2012 med elever i årskurs 5 och 9.

Tillsynen visar dock att skolan behöver förbättra sitt arbete inom några områden. Personalens utbildning och kompetens uppfyller inte i samtliga fall skolagens krav på att lärare ska ha lärarexamen och undervisa i de ämnen de har

utbildning i. Friskolan saknar studie- och yrkesvägledning för eleverna i årskurserna 1-5 och skolans biblioteksverksamhet behöver utvidgas för att uppfylla kraven i skollagen.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka Friskola F-9 att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 21 februari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Personalkompetens

Bedömning

Botkyrka Friskola F-9 måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva.
- Se till att endast lärare som uppfyller skollagens kriterier är anställda utan tidsbegränsning.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmännen för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. Endast de lärare som uppfyller skollagens kriterier får anställas utan tidsbegränsning. För lärare som har anställt före den 1 juli 2011 gäller 1985 års skollag samt lag om införande av skollagen. Enligt 1985 års skollag är huvudmannen skyldig att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Vid Friskolan finns lärare som är anställda både före och efter den 1 juli 2011. Skolan har inkommit till Skolinspektionen med en lista över den personal som arbetar i skolan. Av listan framgår bland annat personalens utbildningsnivå, saknade poäng för behörighet samt en plan för att nå behörighet. Av listan framgår också att några lärare saknar lärarexamen och att vissa lärare inte har utbildning för den undervisning de bedriver eller i huvudsak bedriver. Detta bekräftar av rektorn som i intervju till Skolinspektionen uppger att de som saknar lärarexamen och har en tillsvidareanställning håller på och kompletterar sin utbildning. Detta gäller bland annat i ämnena matematik och fysik.

Av utredningen framgår att alla lärare vid Friskolan inte har utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen JS Education AB föreläggs åtgärda denna överträdelse.

Författning

2 kap. 3 § 1985 års skollag och 33 § lag om införande av skollagen samt 2 kap. 13 - 15 §§, 17-20 §§ skollagen, förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Botkyrka Friskola F-9 måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

För eleverna i Friskolan som går i årskurserna 6-9 finns enligt rektorn en lärare som avsatt tid i sin tjänst för att ge eleverna studie- och yrkesvägledning. Eleverna i årskurs 9 ges kontinuerligt information om gymnasievalet och får råd och hjälp angående fortsatta studier och om arbetslivet. Denne lärare ger också annan information till elever och föräldrar om gymnasievalet. För de yngre eleverna vid Friskolan finns dock ingen studie- och yrkesvägledning. Detta försvårar för de yngre eleverna att få rätt information om till exempel språkval.

Skolinspektionen konstaterar att alla elever i Friskolan inte har tillgång till studie- och yrkesvägledning på det sätt som författningarna avser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen JS Education AB föreläggs avhjälpa denna överträdelse.

Författning

1 kap. 8 §, 2 kap. 29 § skollagen samt Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Botkyrka Friskola F-9 en anmärkning.

Särskilt stöd**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Se till att åtgärdsprogrammen uppfyller författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen får ett beslut om anpassad studiegång fattas för elev om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Beslutet får överklagas hos Skolväsendets överklagarnämnd.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om anpassad studiegång för elev vid Friskolan. Beslutet saknar information om rätten att överklaga beslutet.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av några åtgärdsprogram som utarbetats vid Friskola under våren 2012. Av programmen framgår bland annat vilka behov eleven har och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Dock framgår det inte att beslutet kan överklagas till Skolväsendets överklagarnämnd.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns vissa brister i skolans beslut om anpassad studiegång. Det finns också vissa brister i åtgärdsprogrammen. Eftersom beslutsfattandet liksom skolans arbete med åtgärdsprogrammen i övrigt bedöms uppfylla författningarnas krav, anses bristen som mindre allvarlig. Huvudmannen JS Education AB tilldelas därför en anmärkning.

Författning

3 kap. 8 - 12 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Skolbiblioteket ska enligt förarbetena ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syfte att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Friskolan finns i skolhuset för F-5 inget fysiskt skolbibliotek utan böckerna finns enligt rektorn utplacerade i alla klassrum där eleverna kan välja fritt från skönlitteratur, enkla fackböcker och uppslagsverk. Lärarna arbetar aktivt med litteratur i undervisningen. Därutöver finns för eleverna i F-5 lättlästa faktaböcker och skönlitteratur för olika tema, som skolan samlat i boklådor och som lärarna kan hämta till sitt klassrum när de läser ett tema.

Vid skolhuset för eleverna i årskurserna 6-9 finns ett rum som används som skolbibliotek. I detta rum finns viss skönlitteratur, faktalitteratur samt datorer. Enligt rektorn håller skolan på att bygga upp sin biblioteksverksamhet och skolan har en separat budget för detta. Som komplement finns också för alla elever ett samarbete med Hallunda bibliotek på en knapp kilometers avstånd från skolan. Dit går enligt rektorn alla klasser under terminen för att låna böcker. Från Hallunda bibliotek brukar även lärarna beställa boklådor och bibliotekarien där har hållit i boksamtal med elever i vissa klasser.

Skolinspektionen konstaterar att Friskolan till viss del uppfyller författningarnas krav på skolbibliotek. När det gäller eleverna i F-5 behöver rektorn försäkra sig om att samarbetet med Hallunda bibliotek fungerar på ett sådant sätt att alla elever kontinuerligt ges möjlighet att använda sig av biblioteket. När det gäller eleverna i 6-9 uppfyller Friskolans skolbibliotek i dagsläget inte författningarnas krav på olika typer av litteratur, informationsteknik och andra medier.

Tillsynen visar att eleverna vid Friskolan inte har full tillgång till skolbibliotek på det sätt som anges i författningarna. Verksamheten håller dock enligt rektorn på att byggas ut samtidigt som det finns ett pågående samarbete med närliggande folkbibliotek. Bristen bedöms därför som mindre allvarlig och huvudmannen för J S Education AB tilldelas därför en anmärkning.

Författning

2 kap. 35 – 36 §§, 10 kap. 38 § skollagen

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det för varje verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Av skollagen framgår att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska också se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Friskolans likabehandlingsplan för läsåret 2011-2012. I denna redovisas bland annat en kartläggning och nulägesanalys av innevarande läsår. Denna kartläggning ligger till grund för de mål och åtgärder som skolan avser genomföra under läsåret för att förebygga och förhindra kränkningar. I planen finns också en utvärdering av förra årets plan med en redovisning av hur skolan arbetade under förra läsåret och en utvärdering av de insatser som genomfördes. Skolinspektionen bedömer att planen ger en god bild över skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkningar och att planen kan fungera som ett bra verktyg för skolans arbete mot kränkningar. Dock saknas en redovisning i planen för hur skolan ska agera i de fall det finns misstanke om att vuxen kränker elev. Rektorn uppger i intervju att hon är medveten om detta och att skolan håller på att ta fram skriftliga rutiner för detta.

Sammantaget konstateras att det finns vissa brister i skolans plan mot kränkande behandling. Eftersom rektorn redan har påbörjat att vidta åtgärder för att rätta till dessa brister och planen i övrigt uppfyller författningarnas krav, bedöms bristen som ringa. Skolinspektionen avstår därför från ett ingripande i denna del.

Författning

6 kap. 6 § och 8 § skollagen, Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Elisabeth Ritchey
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan

information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).